

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Maarten van der Goes van Dirxland [1751-1826], Nederlands eerste minister van Buitenlandse Zaken

Waldeck, P.W.

Citation

Waldeck, P. W. (2017, November 15). *Maarten van der Goes van Dirxland [1751-1826], Nederlands eerste minister van Buitenlandse Zaken*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/55510>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/55510>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/55510> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Waldeck, P.W.

Title: Maarten van der Goes van Dirxland [1751-1826], Nederlands eerste minister van Buitenlandse Zaken

Issue Date: 2017-11-15

Bataafse buitenlandse zaken

In de oude Republiek was de buitenlandse politiek een aangelegenheid van de Staten-Generaal, die de soevereiniteit van de Verenigde Nederlanden vertegenwoordigden. In de praktijk echter voerde het gewest Holland de boventoon. De Hollandse raadpensionaris bepaalde in feite het buitenlands beleid. Hij werd geassisteerd door de griffier van de Staten-Generaal, die formeel slechts een uitvoerende functie had maar in feite zeer invloedrijk was.¹ Hij voerde, dikwijls namens de raadpensionaris, zelfstandig correspondentie met de gezanten. Het beviel griffier Hendrik Fagel niet erg dat Maarten van der Goes in 1787 zijn brieven uit Kopenhagen rechtstreeks in plaats van door Fagels tussenkomst aan de nieuwe raadpensionaris, Laurens Pieter van de Spiegel, richtte. Van de Spiegel, van een ander kaliber dan zijn voorganger Van Bleiswijk, trok namelijk de correspondentie met de gezanten naar zich toe omdat hij zelf greep op de buitenlandse politiek wilde houden.²

Het diplomatieke apparaat tussen twee eeuwen

De benoeming van diplomaten was een bevoegdheid van de Staten-Generaal, waarbij rekening werd gehouden met een zo evenredig mogelijke verdeling over de gewesten. Van der Goes werd in 1785 op voordracht van de Staten van Holland benoemd tot gezant aan het hof van Denemarken. In de laatste decennia van de achttiende eeuw onderhield de stadhouder conform de gewoonte contact, zij het onregelmatig, met de gezanten van ‘Hunne Hoog Mogende Heren Staten-Generaal’. Informele invloed bij sommige benoemingen moet zeker niet worden uitgesloten, maar de stadhouder was geen soeverein. In 1785 was zijn invloed überhaupt gering. Maar na 1787 ziet men, niet onverwacht, op belang-

Kaart van het Bataafse diplomatieke postennet in Europa rond 1805

rijke posten als Berlijn en Londen Oranjegezinden, terwijl men in Parijs meer het Frans georiënteerde Amsterdam vertegenwoordigd ziet. Meteen na de omwenteling van 1795 vond het revolutionaire bewind het nodig het diplomatieke apparaat te zuiveren. Dertien vertegenwoordigers werden op 19 februari 1795 teruggeroepen, onder wie Jacob Fagel uit Kopenhagen, de vredesonderhandelaars Gerard Brantsen, Ocker Repelaer en Willem Six uit Parijs, Heinrich von Kinckel uit Mainz en Arend van Reede uit Berlijn. Anne Willem van Nagell, gezant te Londen, Oranje-aanhanger en in 1814 minister van Buitenlandse Zaken, bood zelf zijn ontslag aan, maar werd nog even op zijn post gehandhaafd. Jan Willem Hogguer in St. Petersburg ontsloeg zichzelf en ging over in Russische dienst.³ Van der Goes, toen in Madrid, werd op zijn post gehandhaafd.

De Bataafse diplomatie liet zich echter in het algemeen niet verleiden tot een vorm van Franse ‘volksdiplomatie’ die na de revolutie de diplomatieke en volkenrechtelijke conventies tartte. Wel kreeg men te maken met het daarvan afgeleide hoogmoedige optreden van de vertegenwoordigers van het Comité du Salut Public en het Directoire. ‘Gelegenheidsgezanten’, maar vooral revolutionaire Franse generaals, zoals in Italië en in de Bataafse Republiek, trokken zich vaak weinig aan van het officiële beleid en opereerden politiek (en financieel) op eigen gezag. Nadat een van die generaals, Napoleon Bonaparte, in Frankrijk aan de macht kwam, keerde de Franse diplomatie wat professionalisme en vorm betreft terug tot de gevestigde diplomatieke gebruiken. De Bataafse diplomatie behield tegenover deze Franse grilligheid zo veel mogelijk de noodzakelijke terughoudendheid.

Er bestond in die tijd wel een ‘postennet’ van ongeveer dertig vertegenwoordigingen, maar nog geen georganiseerde diplomatieke dienst met werving aan de voet. Indien er op een post een vacature ontstond, kon daarop ook door niet-diplomaten worden gesolliciteerd. Er was geen sprake van overdraagbaarheid of erfelijkheid van het ambt van gezant. Bij een sollicitatie moest worden bedacht dat de functie van gezant met zich meebracht dat de kandidaat niet alleen de vereiste kennis en vaardigheid bezat, maar ook over voldoende eigen financiële middelen beschikte om zijn staat te kunnen voeren. Een secretaris en eventueel ander personeel, maar ook papier en schrijfgerei, moest de gezant uit zijn salaris of eigen beurs bekostigen. Klachten over de hoge kosten van de diplomatieke dienst waren legio, klachten over de lage salarissen ook.⁴ Het was dus een relatief kleine groep kandidaten waaruit de keuze kon worden gemaakt. Een benoeming had daardoor wel in hoge mate een coöptatief karakter.

In het algemeen kende de Republiek geen ambassadeurs. Dat was te duur. Alleen in Constantinopel bij de Ottomaanse sultan resideerde een Nederlandse ambassadeur.⁵ Functionarissen in die rang werden beschouwd als de persoonlijke vertegenwoordigers van hun soeverein en dat bracht daarom traditioneel aanzienlijke extra representatiekosten met zich mee.⁶ De Republiek kende buitengewoon gezanten dan wel gevolmachtigd ministers op de overige vaste posten in Europa. Ter voorkoming van verwarring zal voor gezanten en ministers hierna de term ‘gezant’ worden gebruikt. Voor de handel bestond een uitgebreid netwerk van ‘commissarissen’ (consuls), met name in het Balticum en het Middellandse Zeegebied. De regie van de diplomatieke vertegenwoordiging in Azië werd overgelaten aan de *voc*. Hetzelfde was het geval wat de *wic* betreft op het westelijk halfrond met uitzondering van de Verenigde Staten waar een minister-resident de zaken behartigde.

Na de omwenteling van 1795 veranderde er op de diplomatieke werkvloer niet veel. Het uit 1700 daterende reglement inzake de verantwoordelijkheden en de bezoldiging van gezanten werd, ondanks een poging daartoe, niet noemenswaard gewijzigd.⁷ Opendevallen posten werden door betrouwbaar geachte personen vervuld (in Parijs de patriotten Jacob Blauw en Caspar Meyer), of bleven onbezet (Berlijn, Londen). De invloed van het gewest Holland verminderde. De laatste benoeming door de Staten-Generaal, voordat zij zich op 1 maart 1796 ophieven, was die van de patriot Johan Valckenaer tot gezant in Spanje als opvolger van Van der Goes. Wat de griffier van de Staten-Generaal deed in opdracht van de raadpensionaris, werd na maart 1796 gedaan door een secretaris in opdracht van de Nationale Vergadering. De uit haar midden samengestelde Commissie voor Buitenlandse Zaken vormde in tegenstelling tot de raadpensionaris onder het oude regime een collegiaal dagelijks bestuur van de buitenlandse betrekkingen. Dikwijls hadden de leden van de Commissie nog andere verantwoordelijkheden als burger-representant. Ter verhoging van de slagvaardigheid voelde men daarom de noodzaak van een meer efficiënte en aan regels gehouden dagelijkse leiding van de diplomatie. De Nationale Vergadering koos voor het aanwijzen van een vaste secretaris voor de Commissie (Van der Goes), wiens positie tegelijkertijd aanzienlijk werd versterkt.⁸ In deze opzet leek de functie sterk op die van de Franse minister van Buitenlandse Betrekkingen onder het Directoire. Talleyrand was weliswaar minister, maar was politiek ondergeschikt aan het Directoire, zoals het in 1795 aan de macht gekomen Frans bewind heette.⁹ In de Bataafse opzet droeg de secretaris ook geen directe politieke verantwoordelijkheid, maar als ‘chef

de la diplomatie' was zijn invloed op de besluitvorming navenant. Hier werd de kiem gelegd voor een zelfstandige leiding over het buitenlands beleid. Na de staatsgreep, uitgevoerd op 22 januari 1798 door democratische, meer radicale patriotten onder leiding van Pieter Vreede, werd de Commissie opgeheven. Behalve dat het toen ingevoerde Uitvoerend Bewind de aanstelling van de Bataafse diplomaten werd toevertrouwd,¹⁰ voorzag de nieuwe Staatsregeling in de oprichting van een agentschap van Buitenlandse Betrekkingen. Toen Van der Goes na de tweede staatsgreep op 12 juni terugkeerde in zijn functie van secretaris en vervolgens tot agent werd benoemd, nam hij de daadwerkelijke leiding en organisatie van het agentschap ter hand. Op basis van die organisatie groeide het vanaf 1813 uit tot het huidige ministerie van Buitenlandse Zaken.¹¹

Bataafse buitenlandse zaken

Vergeleken met de binnenlandse strijd over de invloed van de burgerij op de staatszaken lijkt de Bataafse buitenlandse politiek vaak onbeduidend, illusoir en machteloos. Maar om haar als 'naïef' af te schilderen is bepaald een al te rappe conclusie. Dan wordt te weinig rekening gehouden met het perspectief van tijd en toenmalige omstandigheden.

Het Bataafs bewind was zich bij de machtsovername in 1795 welbewust van de internationale positie van Nederland, enerzijds bepaald door de strategische ligging tussen de botsende Europese grote mogendheden en anderzijds door de gestaag afgetakelde invloed van de Republiek op het Europees machtsevenwicht. De Bataven van het eerste uur waren vast van plan de aloude positie van de Republiek te herstellen met steun van het eveneens revolutionaire Frankrijk in een bondgenootschap van gelijkwaardige partners. De tragiek is dat het Bataafs bewind met het alliantieverdrag van 16 mei 1795 (het Haags Tractaat) een kat in de zak kocht. Meteen bleek dat de Franse 'bevrijders' helemaal niet van plan waren hun 'oudste bondgenoot' als gelijke te behandelen. De Franse bevoogding liet aanvankelijk nog voldoende ruimte voor eigen inbreng in de hervorming van de constitutionele orde en het binnenlands bestuur. Op buitenlandspolitiek terrein echter werden de piketpaaltjes al spoedig geslagen door de Franse autoriteiten. De rijke Bataafse Republiek moest zo snel mogelijk een 'nuttige' bondgenoot worden, dat wil zeggen: een adequate bijdrage leveren aan de door Frankrijk bepaalde en geleide oorlogsvoering. De wens van het patriotisch bewind om in de internationale arena als vanouds invloed, of zelfs

macht uit te oefenen mag men illusoir noemen. Uitsluitend *soft power* was daarvoor niet genoeg. Er waren ook toen voldoende en sterke strijdkrachten nodig, een ‘zwaard van staat’ waarmee de Republiek in ieder geval een zekere politieke rol zou kunnen herwinnen. De omvang van de Bataafse strijdkrachten bleef echter als gevolg van de militaire verplichtingen jegens Frankrijk noodgedwongen klein.¹² Mede door deze omstandigheid kwam het voeren van een zelfstandige buitenlandse politiek in de verdrukking, al wil dat niet zeggen dat zij werd opgegeven. Daarvoor hadden de revolutionairen van 1795 te veel ambitie en gevoel van ‘nationale’ eigenwaarde. Machteloos was het Bataafs bewind echter niet. Er bleef altijd interactie mogelijk met het Franse gouvernement, ook over kwesties van buitenlandse politiek.¹³ De overheersing door Frankrijk en zijn rivaliteit met Groot-Brittannië schiepen namelijk ook ruimte.¹⁴ Beïnvloeding van Engeland en Pruisen, dat ook belangen had bij de beheersing van de rivierendelta, bleef een beproefd middel om tegendruk uit te oefenen tegen de Franse aanslagen op de Nederlandse zelfstandigheid. Bovendien behandelde Frankrijk de Republiek aanvankelijk wel degelijk als onafhankelijke staat. Tot de machtsovername door Napoleon Bonaparte wist men in Parijs niet goed wat men met de eerbiedwaardige ‘oude’ Republiek aan moest. Natuurlijk, er moest een democratische grondwet komen, maar de Fransen toonden opvallend geduld met het Nederlandse politieke en sociaal-culturele klimaat en de lokale zeden en gewoonten. De Bataafse Republiek werd niet over één kam geschoren met de andere, zogenaamde ‘zusterrepublieken’ (de Helvetische Republiek en de Italiaanse republieken).¹⁵ Daar was de Franse invloed op het revolutionaire proces en de militaire inmenging in de politiek veel sterker.¹⁶ Dit, tezamen met het Franse vooruitzicht van toegang tot de Nederlandse koloniën, verschaftte de Bataafse Republiek zeker de eerste jaren invloed op buitenlandspolitiek terrein, zij het mede dankzij een zekere *nuisance value*.

De financiële, militaire en economische dwangmaatregelen tegen bewind en bevolking droegen ertoe bij dat de Bataafse buitenlandse politiek later meer het karakter kreeg van een politiek van verzet. Het bewind, hoe zwak en besluiteloos ook, wilde niet meteen opgeven en berusten. Waar de bilaterale betrekkingen met de andere mogendheden van de toenmalige wereld een passiever karakter kregen, voerde de Bataafse Republiek in haar betrekkingen met Frankrijk een actief beleid van samenwerking, vertraging, ontduiking en gedogen, afgewisseld met vlaggen van medewerking aan de uitvoering van bondgenootschappelijke

verplichtingen. De Republiek probeerde zo voortdurend te ontsnappen aan betrokkenheid bij ‘andermans oorlogen’ of te voorkomen zelf het toneel van oorlogsgeweld te worden.

In de jaren dat Van der Goes leiding gaf aan de Bataafse diplomatie kreeg dit beleid steeds scherpere kanten. Hij was het in de grond met een dergelijke benadering eens. Het was zijn ondankbare taak dit optreden telkens te ‘verkopen’ aan de Franse autoriteiten. Dit vereiste voortdurend ‘schikken en plooiën’ waarbij zijn intensieve samenwerking met de ambassadeur in Parijs, Rutger Jan Schimmelpenninck, hem grote steun gaf. Desondanks was veel argwaan en achterdocht zijn deel. Patriotten, Oranjegezinden noch de Franse autoriteiten konden Van der Goes als centrale figuur goed indelen in een van de vele toen gangbare politieke hokjes. Dat gold in het bijzonder voor de politieke betekenis van de nadruk die Van der Goes in zijn beleid legde op het zoeken naar mogelijkheden de Republiek neutraal te verklaren. Op papier was dat de beste voorwaarde voor overleving en voor herstel van rust, economie en handel, de *raison d'état* van de Republiek. Tegelijkertijd kon de Bataafse Republiek op die manier een bijdrage leveren aan het politieke evenwicht in Europa. Dit werd een soort ‘queeste’, verdacht in de ogen van de Franse regering, die haar niettemin noopte tot zekere terughoudendheid met haar aspiraties ten opzichte van het bezit van de rivierendelta. Zij moest rekening houden met de gevoeligheid voor een onafhankelijk Nederland bij de andere grote mogendheden. Toen de geopolitieke situatie op het continent definitief wijzigde in het voordeel van Frankrijk, was deze ‘queeste’ gedoemd te mislukken. De Franse aanslagen op de onafhankelijkheid en in het bijzonder op de soevereine rechten van de Republiek werden zo flagrant dat de Bataafse buitenlandse politiek veranderde in een strijd om het pure behoud van Nederland als staat.

‘Geaccommodeerde neutraliteit’

Het is met name het neutraliteitsstreven dat in het beleid van Van der Goes tot 1803 een vooraanstaande plaats innam. Neutraliteit, zoals dit tegenwoordig als volkenrechtelijk begrip wordt verstaan, kreeg pas tijdens de tweede Haagse Vredesconferentie in 1907 een meer omljnde juridische basis. Het werd daarna in belangrijke mate ingekleurd door de beide wereldoorlogen en niet te vergeten de daaropvolgende Koude Oorlog. Aan het eind van de achttiende eeuw en tijdens de napoleontische periode was neutraliteit allerminst een juridisch vastomlijnd

begrip waaruit rechten en verplichtingen voortvloeiden. Verschillende vormen van neutraliteitsbeleid deden zich voor. Om de 'queeste' van Van der Goes in de juiste context te beschouwen is een korte uiteenzetting van de rol die neutraliteit toen in de internationale betrekkingen en in het bijzonder in de buitenlandse betrekkingen van de Republiek speelde, behulpzaam.

Een direct in het oog springend kenmerk van de toepassing van neutraliteit in die periode was accommodatie.¹⁷ Zo er sprake was van 'neutraliteitsrecht' was dit een losse verzameling van precedentes, beginselen en praktijkervaringen die staten op verschillende en dikwijls tegengestelde wijze toepasten. Men claimde neutraliteit, desnoods tijdelijk, als het op een gegeven moment politiek goed uitkwam en naar de omstandigheden geplooid kon worden.¹⁸ Een tweede kenmerk was dat neutraliteit nauw verbonden was met de bescherming van economische belangen, met name die van de zeehandel. Vooral kleine Europese mogendheden wilden verschoond blijven van 'andermans oorlogen' om in alle vrijheid handel te kunnen blijven drijven, ook met de belligerenten, als dat voordeel opleverde. Hetzelfde gold voor de jonge Verenigde Staten ten opzichte van Frankrijk en Groot-Brittannië (Thomas Jefferson was in dat opzicht een onvermoede geestverwant van Van der Goes!).¹⁹ Grote mogendheden als deze toonden weinig respect voor neutraliteit wanneer het om hun militaire belangen ging. Toepassing van het traditionele neutraliteitsrecht werd na afkondiging van het Continentaal Stelsel door Napoleon zelfs denkbeeldig.²⁰ Op zee werd de neutrale vlag dan ook regelmatig geschonden.

De vorm van neutraliteit die veel werd nagestreefd was een soort geaccommodeerde neutraliteit (De Amerikaanse auteur Hyneman gebruikte de term *benevolent neutrality*): weliswaar afzijdig, maar op grond van verdragen bereid tot incidentele compromissen. Een overeenkomst bijvoorbeeld waarbij de ene partij verkoos het oorlogspad op te gaan en de andere partij in vrede wilde blijven leven, en deze 'non-belligerent' zich bereid verklaarde de 'belligerent' bepaalde materiële bijstand te verlenen.²¹ Een dergelijke afzijdigheidsafpraak was weinig bestendig, vol risico's en ontbeerde een theoretische onderbouwing. Het was een politieke afspraak waarbij schending van verdragsverplichtingen constant op de loer lag. De Leidse volkenrechtgeleerde Telders merkte in de vorige eeuw op dat neutrale landen 'ondanks zichzelf' toch aan de oorlog deelnemen.²² Van der Goes maakte zo'n situatie van nabij mee toen

hij gezant was in Kopenhagen. Denemarken, hoewel neutraal, had op grond van bestaande verdragen bijstandsverplichtingen aan de elkaar bestokende belligerenten Rusland en Zweden. De Deense regeringsleider graaf Bernstorff toonde in die jaren het evenwichtsvermogen van een koorddanser. Om een beleid van ‘geaccommodeerde neutraliteit’ te voeren was het noodzakelijk de juiste mengvorm te vinden van overtuigende argumenten, intrige (smeergeld was niet ongepast) en ontplooiing van macht. Immers, een staat moet zijn neutraliteit kunnen en willen verdedigen of het nu te land is of ter zee.

Het Bataafs bewind, geconfronteerd met de erfenis van een eeuw lang schipperen met neutraliteit, en nauwelijks bekomen van de schrik van de zware verplichtingen van het Haags Tractaat, maakte een neutralistische opstelling van de Republiek niettemin tot kernelement van de instructie aan zijn Agent van Buitenlandse Betrekkingen.²³ Van der Goes vatte de wens van het Bataafse volk zich aan ‘de stiptste onzijdigheid ten aanzien van alle mogendheden’ te houden op als een opdracht te zoeken naar een vorm van geaccommodeerde neutraliteit, omdat deze onder de omstandigheden de enig begaanbare weg leek. In zoverre hield hij zich aan de traditionele contouren van de buitenlandse politiek van de oude Republiek. Auteurs als Van Hamel en Schama concludeerden terecht dat Van der Goes zich daarmee een volgeling toonde van de laatste raadpensionaris Laurens Pieter van de Spiegel.²⁴

Een complexe buitenlandspolitieke erfenis

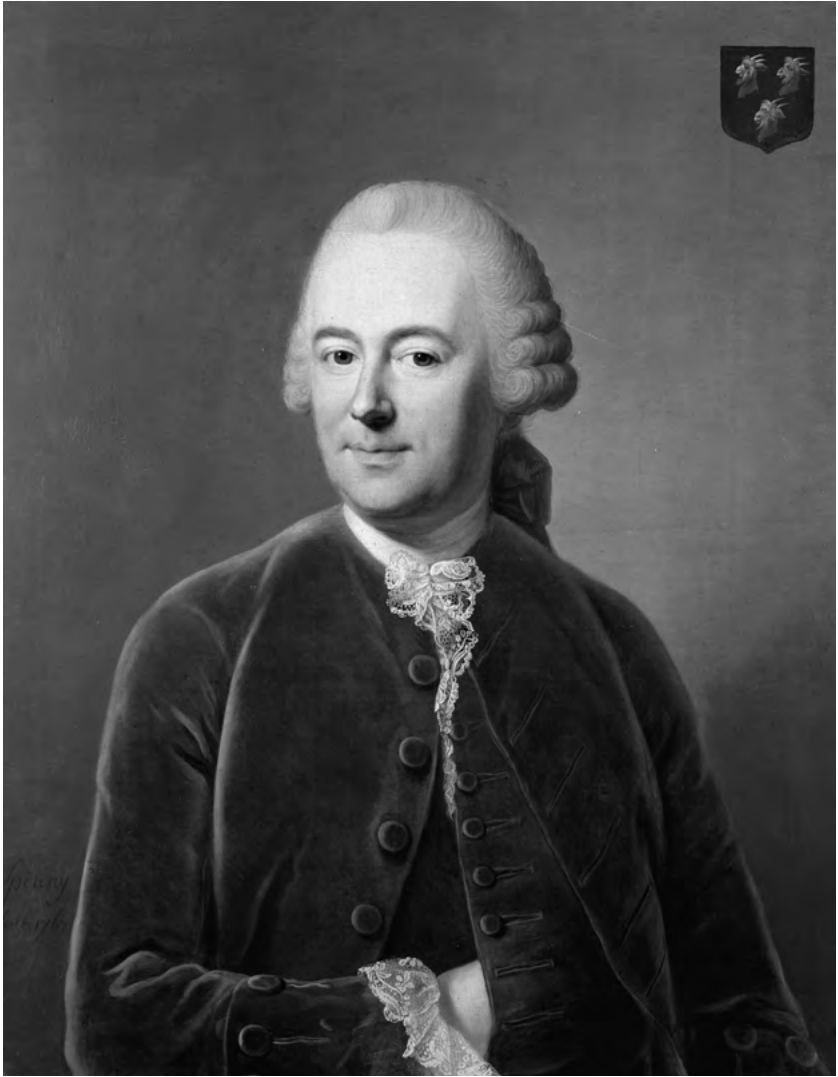
Waar in 1795 op binnenlandspolitiek terrein – staatsinrichting, democratisering – ontegenzeggelijk sprake was van een breuk met het verleden, lijkt het erop dat de buitenlandse politiek ondanks de omwenteling opmerkelijke continuïteit vertoonde. Met het machtsrealisme van de zeventiende eeuw nog slechts als een schone herinnering, werd Nederland na 1795 gedwongen zich aan te passen aan een nieuw realisme. Het nastreven van vrijheid, vrede en stabiliteit vond nu plaats in een arena waar ‘oude’ machtsevenwichtpolitiek streed met democratisch geïnspireerde ideologie.²⁵ Vanuit een zeer beperkt geraakt machtsrealistisch perspectief was het belang van de jonge Bataafse Republiek bovenal de stabilisering en handhaving van de staat. Het staatsbelang bestond uit drie elementen: bestaansrecht, onafhankelijkheid en neutraliteit. Het spreekt vanzelf dat vooral economische factoren daaraan ten grondslag lagen. Ondanks de moeizame politieke discussie over de staatsvorm in

een nog zeer onvoldragen parlementaire democratie bestond er in het algemeen wel consensus over de buitenlandse politiek. Als inwoners van een handelsnatie had immers vrijwel iedereen belang bij de genoemde drie elementen. Slechts incidenteel was er sprake van wrijving of verschil van mening, altijd over de uitvoering van het beleid (de periode van de staatsgrepen van 1798, de opening naar Pruisen en de erfprins in 1799 en de mate van effectiviteit van de diplomatie ten opzichte van het bonapartistisch bewind in Frankrijk).²⁶ In zoverre was er wel sprake van een publiek mandaat voor de buitenlandse politiek en viel in de Bataafse Republiek het staatsbelang samen met het nationaal belang. De aloude idealen van vrijheid, vrede en stabiliteit bleven ook na de omwenteling van 1795 van kracht.

Al bestond er dan een hoge mate van consensus, de invloed van de binnenlandse politiek of de openbare mening op het buitenlands beleid was bepaald niet groot. Dat kwam niet alleen door informatieachterstand (die soms ook voor het bewind zelf speelde). In die tijd waren er nog weinig 'buitenlanddeskundigen', waren de persoonlijke internationale contacten bescheiden en was de pers nog volop bezig 'mondig' te worden. Dit nam overigens niet weg dat 'opiniestukken' gretig gelezen werden en dat de Bataafse legatie in Parijs regelmatig probeerde de pers te beïnvloeden zodat zij gunstiger zou schrijven over het Bataafs bewind. Het beleid werd bepaald door een relatief kleine groep van leden van het bewind, de agent en invloedrijke 'burger-representanten' (volksvertegenwoordigers). Deze situatie heeft in essentie tot in de twintigste eeuw voortbestaan.²⁷ De Bataafse volksvertegenwoordiging in haar opeenvolgende hoedanigheden had weinig inzicht in de uitvoering van het buitenlands beleid. Dat was in de staatsregelingen expliciet voorbehouden aan het bewind. Meestal werd de volksvertegenwoordiging voor een *fait accompli* gesteld. Dat gebeurde bijvoorbeeld wanneer het bewind om ratificatie van een vredesverdrag (Amiens) of van een nieuw bilateraal verdrag met Frankrijk vroeg. Slechts één keer weigerde zij ratificatie. Dat gebeurde bij het vereffeningsverdrag met de gewezen stadhouder in 1804. Ook elders in Europa was het nog ongebruikelijk de behandeling van vitale belangen onderwerp van openbare discussie te maken. Er werd natuurlijk wel druk gelobbyd, bijvoorbeeld door koopmanskringen of koloniale belangengroepen.

In oktober 1798, na twee staatsgrepen in Den Haag, werd Maarten van der Goes tot Agent van Buitenlandse Betrekkingen benoemd. Met een complexe buitenlandspolitieke erfenis op zijn smalle schouders nam

Van der Goes het roer over van de Nederlandse diplomatie. Hij voer uit 'op een verbolgen zee' onder de dreiging van 'onweerswolken en rampen', woorden die Van der Goes in zijn correspondentie in relatie tot de toestand in Europa meermalen gebruikte. Tien jaar lang zou hij het roer in handen houden.

*Adriaan van der Goes (1722-1797), vader van Maarten van der Goes.
Schilderij door Guillaume de Spinny, ca. 1760*